

PROJEKT KONSERWATORSKI

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH
W OBRĘBIE BAZYLIKI ARCHIKATEDRALNEJ
pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny
i św. Andrzeja Apostoła we FROMBORKU

w zakresie:

KORYTARZ PÓŁNOCNY

KONSERWACJA ZABYTKÓW
Piotr Niemcewicz
87-100 Toruń, ul. Bema 12/7
tel./fax (0-56) 6224331
NIP 9561625423 Regon 871140011

opracowanie: dr hab. Piotr Niemcewicz
mgr sztuki w zakresie konserwacji rzeźby
i detali architektonicznych
ul. Bema 12/7, 87-100 Toruń

TORUŃ 2016

I. WSTĘP

Program prac konserwatorskich i restauratorskich we wnętrzu korytarza opracowano na podstawie wizji lokalnej oraz dokumentacji z badań konserwatorskich: "Dokumentacja konserwatorska. Badania stratygraficzne wewnątrz pomieszczeń przyprzezbiterialnych, kaplicy p.w. św. Jerzego i kruchty południowej Archikatedry p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Andrzeja we Fromborku", opr. Katarzyna Polak, Korneliusz Kuczykowski, Adriana Lora, Toruń-Frombork 2015, maszynopis

II. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Zakłada się utrzymanie obecnej aranżacji wnętrza korytarza z wyeksponowaniem detali odkrytych w trakcie badań architektonicznych - tj. ościeży portalu, wątku muru zewnętrznego, nisz w murze.

Ze względów konserwatorskich konieczne jest usunięcie powłok współczesnych farb z powierzchni ścian i sklepień.

W wykonanych odkrywkach nie stwierdzono obecności warstw barwnych poza brązową i szarą powłoką na niektórych konsolach.

Ze względu na wysoką wilgotność panującą w tym pomieszczeniu i zawilgocenie ścian w dolnych partiach i na sklepieniach po usunięciu powłok farb uwidoczni się rzeczywisty zasięg zniszczeń i napraw. Proponuje się usunięcie wszystkich wtórnych zapraw z powierzchni ścian oraz zdeintegrowanych zapraw oryginalnych ze względu na ich bardzo zły stan techniczny.

Powierzchnię muru należy zdezynfekować. Należy usunąć zaprawy ze spoin w najbardziej zawilgoconych miejscach aby wraz z tym materiałem pozbyć się szkodliwych soli, których obecności można się spodziewać ze względu na wysokie zawilgocenie i rodzaj materiałów zastosowanych do napraw. Obecność soli należy potwierdzić w kilku miejscach w ceglach i zaprawie: na ścianie zewnętrznej ponad posadzką, na wysokości 0,5; 1 i 1,5 m. W przypadku zawartości wyższej niż 1,5% należy nałożyć okład odsalający i ponownie skontrolować poziom soli.

Do ponownego otynkowania zawilgoconych ścian należy zastosować zaprawę o dużej porowatości, zdolną kumulować sole, odporną na wilgoć. Takie właściwości mają zaprawy renowacyjne. Tynk należy gładko zatrzeć, a jeśli ze względu na rodzaj wypełniacza trudno będzie uzyskać gładką fakturę należy powierzchnię pokryć szpachlą wapienną.

Spękania muru należy przeszyć i wypełnić zaprawą iniekcyjną wapienno-trasową. Należy zastosować gotowe mieszanki przeznaczone do tego celu (do wypełniania pustek w murach). Nie wolno stosować zapraw cementowych ze względu na ich zbyt dużą wytrzymałość mechaniczną.

Pracami konserwatorskimi i restauratorskimi należy objąć również stolarkę - okna i drzwi oraz kamienną posadzkę. Prace przy stolarce należy prowadzić w oparciu o wyniki badań stratygraficznych. Ze względu na dużą wartość drzwi należy przyjąć postępowanie konserwatorskie - rozszerzyć odkrywki i poddać renowacji. Ze względu na wykończenie powierzchni w technice mazerunku należy potraktować mazerunek jako docelową warstwę i uzupełnić metodami konserwatorskimi.

Posadzkę należy oczyścić z nawarstwień i zabrudzeń oraz zabezpieczyć mikrowoskiem.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH

A. ŚCIANY I SKLEPIENIA

1. Usunięcie wtórnych powłok malarskich z powierzchni zachowanych tynków
2. Ostrożne skucie wtórnych zapraw i uzupełnień z powierzchni ścian i sklepień.
3. Przegląd zachowanych tynków oryginalnych pod kątem oceny stanu zachowania.
4. Usunięcie zapraw w bardzo złym stanie technicznym.
5. Wytypowanie miejsc pobrania próbek do oznaczenia zawartości soli rozpuszczalnych.
6. Dezynfekcja powierzchni tynków i ścian w miejscach widocznego zawilgocenia.
7. Wzmocnienie strukturalne osłabionych zapraw.
8. Podklejenie i stabilizacja odspojonych tynków.
9. Wypełnienie szczelin i spękań muru zaprawą do iniekcji
10. Usunięcie zapraw ze spoin na głębokość około 5 cm w obrębie zawilgoconych partii.

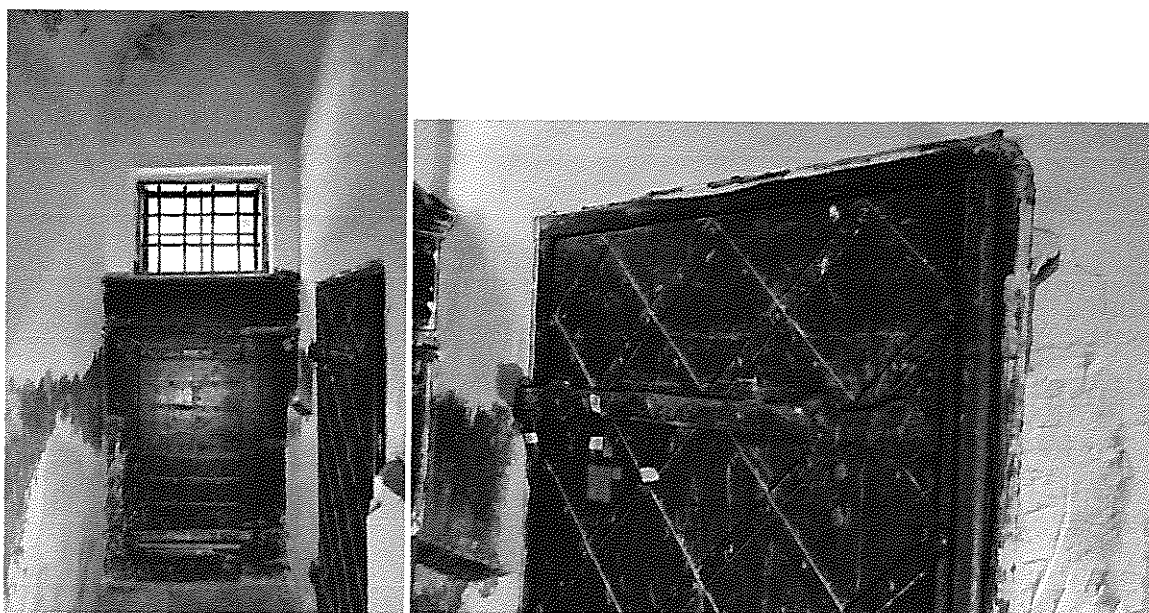
11. Odsolenie przypowierzchniowej partii murów w obrębie stwierdzonej podwyższonej zawartości soli. Kontrola skuteczności procesu odsalania.

12. Wypełnienie spoin w obrębie zawilgoconych partii szerokoporowatą zaprawą renowacyjną.

13. Wykonanie uzupełnień brakujących fragmentów tynków. W partiach zawilgoconych zaleca się wykonanie jednowarstwowych tynków renowacyjnych. Na sklepieniach uzupełnienia należy wykonać stosując tynki wapienne na bazie wapna dołowanego i wypełniacza umożliwiającego uzyskanie gładkiej faktury.

14. Uzupełnienie powierzchniowych uszkodzeń tynków zaprawą na bazie wapna dołowanego wraz ze scaleniem fakturalnym.

15. Opracowanie powierzchni ścian i sklepień pobiała wapienną podbarwioną w kolorze oryginału.

C. STOLARKA

1. Demontaż wtórnych materiałów: uzupełnień drewna, współczesnych zamków, gwoździ itp.

2. Usunięcie przemałowań z powierzchni drewna po wcześniejszym wykonaniu prób i rozmiękczeniu wtórnych powłok np. z zastosowaniem preparatu Scansol, f-my Scandia Cosmetics. Pozostawienie warstw pierwotnego opracowania.

3. Dezynfekcja drewna w miejscach widocznego żerowania owadów preparatem HylotoxQ firmy Altax.

4. Dezynfekcja drewna w obrębie stolarki okiennej w miejscu widocznych zniszczeń mikrobiologicznych preparatem Boramon prod. Altax.

5. Wzmocnienie strukturalne osłabionych fragmentów drewna poprzez impregnację żywicami chemoutwardzalnymi np.: Epoxi-Holzverfestigung firmy Remmers, lub z wykorzystaniem kompozycji własnych, na bazie roztworów Epidianu 5

utwardzanego poliaminoamidami *lub* roztworem żywicy akrylowej np. Paraloid B-72 w roztworze w miejscach o mniejszym stopniu zniszczenia. W szczególności należy zabezpieczyć przekroje poprzeczne. *Impregnację przeprowadzić na drodze kąpieli, ewentualnie wielokrotnego smarowania, w celu zapewnienia wystarczająco głębokiej penetracji struktury drewna przez preparat.*

6. Uzupelnienie większych ubytków drewna metodą stolarską.

7. Uzupelnienie małych ubytków (w koniecznych przypadkach) zaprawą o spoiwie epoksydowym np. Niewielkie ubytki: otwory po owadach, ubytki o nieregularnej formie należy wypełnić masami na bazie żywic chemoutwardzalnych, np.: Epoxi-Holzersatzmasse firmy Remmers, lub kompozycjami własnymi na bazie wypełniacza drewnianego oraz Epidianu 5 utwardzanego poliaminoamidami.

8. Impregnacja drewna środkiem zabezpieczającym przed mikroorganizmami np.

9. Scalenie kolorystyczne powierzchni zgodnie z wynikami badań.

D. POSADZKA

1. Oczyszczenie powierzchni kamienia za pomocą pary wodnej.

2. Doczyszczanie w miejscach wymagających interwencji mikropiaskarką.

3. Uzupelnienie ubytków zaprawą mineralną na bazie z dodatkiem żywic redyspergowalnych, co umożliwi uzyskanie poleru.

4. Zabezpieczenie powierzchni kamienia mikrowoskiem.